

FOTÓ: DÁVID CSILLA

Világ(háborús) történet

Patak Márta íróval beszélget Lafferton Luca

Patak Márta elsősorban műfordítóként és kortárs spanyol könyvek kiadójaként ismert. Olasz, görög és spanyol nyelvekből fordít verseket, novellákat, regényeket. A Patak Könyvek kiadójaként számos kortárs spanyol íróval jelentetett meg magyarul, mások mellett *Carmen Laforet*, *Rafael Sánchez Ferlosio*, *Miguel Delibes*, *Jesús Fernández Santos* és *Emilia Pardo Bazán* műveit. A Műfordítók Egyesületének egyik alapítója. Számos novellája kötetben is megjelent (*Folt a perzsaszőnyegen*. Az év novellái. Magyar Napló Kiadó, 2010; *Cékla-testen sikló acélkés*. Körkép. Magvető, 2011), regényíróként azonban új oldalával ismerkedhetünk meg.

Több nyelvből is fordít, mégis a spanyol nyelvű kultúra áll önhöz a legközelebb, kiadója is a spanyol kultúrkörre épül. A *test mindent tud* című regénye viszont a Vajdasághoz, egy olyan régióhoz kap-

csolódik, amely korábban nem volt része személyes vagy irodalmi életterének. Könyve főként a világháborús vajdasági vérengzéseknek a kérdéskörével foglalkozik, ugyanakkor a szereplők spanyol és latin-amerikai kötődései révén a történet multikulturális színezetet kap. Miért éppen ez a téma ihlette meg és honnan jött a regényírói fordulat a kortárs műfordítások után?

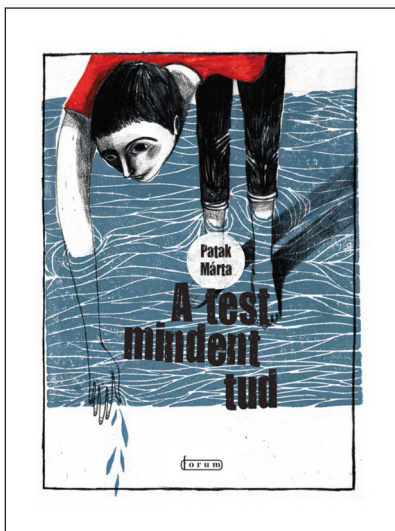
Ez a regény ott kezdődött, ahol egyszer egy novella véget ért. Kezdetből fogva tudtam, hogy kik lesznek a szereplői, egy ikerpár, aki a színészházban nőtt fel, színészszülők gyerekei, meg az elbeszélő, aki szinte az ikerpár harmadik tagja lehetne. Aztán jött negyediknek Imre, aki Uruguayban született, olasz apától és egy vajdasági anyától, akiről azt sem tudni, kik az igazi szülei, mert Imre nagyszülei az újvidéki vérengzés után fogadták örökbe az árvaházból negyvenkettőben, mielőtt a kivándorlás mellett döntöttek volna a nagymama sváb származása miatt. Imre a bácskai nagyapjától örökli a magyarságát, ebben az árvalányha-

jas magyarságtudatban él mindaddig, amíg Madridba nem költözik, és egy év után el nem látogat Budapestre, hogy majd továbbmenjen Újvidékre, a nagyapja szülőföldjére. De Budapesten találkozik Matyival, az ikerpár fiú tagjával, aki portréfestő a Várban, és magával csalja Madridba.

Matyi és Imre magyarságtudata egész más. Imréé sokkal erősebb, mint Matyié, aki itt él, Matyi viszont kitűnően ismeri a második világháború történetét, megszállott kutatója az eseményeknek, Imre rajta keresztül tudja meg apránként, hogy mi is történt a Bácskában, miután a nagyszülei eljöttek onnan.

És miért éppen a Vajdaság?

Mindnyáján hordozzuk a családkban Európa történelmét. Hogy éppen a Bácska lett fiktív regényalakjaim szülőhelye, az egy korábbi utazásomhoz kötődik, személyes élmény. Magyaroknál, mikor Zentára tartottunk egy könyvbemutatóra, a bőrömnön éreztem, milyen érzés lehetett, amikor Kosztolányi arra ébredt, hogy Szabadka már nem Magyarország. Azóta ez a különös

vonzalmam a Vajdasághoz, és miközben ezt a regényt írtam, kicsit már vajdaságinak is éreztem magam.

Korlátozta vagy inkább megerősítette a könyv megírásakor az a tudat, hogy „kívülálló”? Megmaradhat-e az objektív szemlélődő pozíciójában a regényíró ilyen súlyos kérdéseknél?

Érzelmileg nyilván nem hagytak érintetlenül a történetek, amiket megírtam, és akkor még finoman fogalmaztam, viszont megvolt a kellő távolság, mivel személyes, családi érintettségem nincs, viszont át tudom érezni, milyen lehet, amikor egy család legalább két generáción keresztül hallgatásra kényszerül, vagy mert tömegsírban nyugszik valamelyik tagja, vagy azért, mert épp a rossz oldalon állt. Innen jött aztán egy párhuzam a spanyol polgárháborúval, hiszen az áldozatok közül még ma is sokan a feltáratlan tömegsírok mélyén pihennek.

Mi alapján tájékozódott? A regény ugyanis a morális, szellemi kihívás mellett igen komoly történelmi kutatómunkát sejtet.

Rengeteg kutatómunkát igényelt a téma, persze, dokumentumfilmeket

néztem, elmentem emlékkonferenciákra, de kértem segítséget a témát kutató történészekről, Pihurik Judit például sokat segített, könyvtárnyi irodalmat gyűjtöttem be, olvastam át a korszakról, mert hiába fikció, a regényben a történelmi személyiségeken kívül egyetlen valós szereplő sincs, a tények attól még tények, az eseményeket nem lehet megmáskítani. Az már egy másik kérdés, hogy hogyan értékeli őket az utókor.

Újvidéken a regény bemutatóján jártam először. Vicsesen azt mondtam, Karl May se járt a Vadnyugaton, mégis az ő regényeiből tanultuk meg, milyen volt ott az élet. Újvidék kinagyított térképe végig ott volt velem, képek, arcok a falon, szóval valahogy így dolgoztam.

Milyen volt a regény ottani fogadtatása?

A legnagyobb elismerés egy regényírónak az lehet talán, ami velem Újvidéken megtörtént, amikor a bemutatót követően az egyik résztvevő azt mondta a másíknak: ezt a könyvet feltétlenül el kell olvasnod, olyan volt, mintha téged hallottalak volna, olvasás közben úgy éreztem, mintha te mesélted volna.

A regény fölveti, hogy nagyon szükséges és nagyon ideje lenne a magyar-szerb viszony újraértelmezésének. Kérdéseket tesz föl, kérdésekre készlet és válaszokat vár.

Igen, a magyar-szerb viszony. Nehéz kérdés, általában igaz, hogy a nemzetiségek jól megférnek egymás mellett, mindaddig, amíg valamilyen, szinte mindig kívülről jövő politikai vagy egyéb érdek nem azt kívánja, hogy ez a helyzet továbbra ne maradjon így.

A Vivandra Books ajánlata

Új könyvsorozatot indított a Vivandra a Cerkabella kiadóval együtt, ahol két kiskamasz, Nick és Tesla nem mindennapi kalandokba és kísérletekbe keverednek. A sorozat népszerűségét mi sem jelzi jobban, hogy ősszel már a harmadik kötete is megjelenik, hiszen számos, a kamaszok által otthon, könnyen elkészíthető, olcsó alapanyagokból kitalált „kütyükkel” kísérletezhetnek, vagy alkothatják meg azokat, az izgalmas kalandok olvasása mellett.

Nick és Tesla veszélyes laboratóriuma

Nick és Tesla ikertestvérek, akik élnek-halnak a tudományért, az elektronikaért, és bizony sűrűn bajba keverednek. Amikor szüleik Kaliforniába küldik őket, hogy Newt bácsikájuknál töltsék a nyarat, felfedezik, hogy új szomszédságuk mennyi meglepetést rejt. Nick és Tesla meg akarja oldani a rejtélyt, no meg féltik a bőrüket is, ezért a házukban fellelhető tárgyakból mindenféle védelmi szerkentyűket készítenek. Leírásuk megtalálható a könyvben is.

Nick és Tesla Az elszabadult robothadsereg

Amikor Félhold-öböl városát rejtélyes rablássorozat rázza meg, az ikerk elhatározzák, hogy nyakon csípi a bűnözőket. Ahhoz, hogy ez sikerüljön nekik, különféle furfangos szerkentyűket kell kitalálniuk és megépíteniük. A robotokkal teli folytatásában négy különböző robotot építenek meg, könnyen beszereshető, olcsó alapanyagokból. Szórakoztató olvasmány és tudományos kísérletek együtt.

Vivandra Books

Tel.: (20)925-3031
Email: vivandra@gmail.com